

O křesťanské radikalitě

Je po mši u Nejsvětější Trojice. Sklízím věci z oltáře, zatímco se lidé pomalu vytrácejí z onoho úžasného setkání s Ježíšem, kterého si s sebou v srdcích odnášejí domů. Je tu paní, která mne prosí o mši za manžela, který ji před týdnem zemřel, nebyl sice věřící, ale to jistě Pánu Bohu vadit nebude. Je velká a silná, učiněná obryně, takže se za ní skoro ztrácí hubený Sebastian. Jen se na něj člověk podívá, hned ví, že je to gay. Už ho znám dlouho, mám jej moc rád, líbí se mu tridentské mše a latinské zpěvy (je zbožným a docela konzervativním katolíkem), ale dnes přišel na tu moji, normální. Jsem poctěn, Sebastian mi totiž chce představit svého přítele: „To je Vašek.“ Sympaticky se usmívá, je vidět, že i jej uchvátí atmosféra mše svaté, jakoby se všude stále vznášela Boží sláva. „Je-li někdo gay, hledá Boha a má dobrou vůli, tak kdo jsem já, abych ho soudil?“, řekl jednou papež František a já jsem mu za ta slova vděčný.

Je relativně mnoho lesbiček a gayů, které v životě potkávám, Sebastian je jedním z nich. Jejich život je nesmírně složitý, zejména jsou-li křesťany, a zdá se mi, že ani katechismus si s tou složitostí přírody moc neví rady, i když je na první pohled jakoby celkem jasný. Jednou jsem měl v kostele nechat podepisovat nějakou petici, týkající se homosexuálů. „Je tady někdo, kdo už viděl živého homosexuála?“ zeptal jsem se těch asi dvou set lidí před sebou, ale nikdo nezvedl ruku. Jediné, co člověka totiž ve zdravých názorech na homosexualitu může vést, je osobní zkušenost z vlastní rodiny, jinak my „normální“ budeme gaye buď odsuzovat, nebo zesměšňovat, nebo přinejmenším vůbec nechávat, a byť nevědomky, zraňovat. Syn mé sestřenice je skvělý kluk, vedl dlouho skauty, vodíval poutě do Medžugorje, sloužil každou neděli v kostele, ale už mu bylo třicet, to by byl panečku manžel, a pořád se neženil. Jak je to možné, tak šikovný kluk? „Jsem gay,“ řekl mi jednou v noci s obavou, co na to řeknu, „ví to jenom moje švagrová a teď i ty.“ – „Jsem rád, že jsi mi to řekl,“ zbytek noci jsme propovídali, „řekni to rodičům a ničeho se neboj, všechno bude dobré,“ a bylo a je doposud. S prvním gayem jsem se setkal jako mladíček v kapli na nádraží Termini v Římě, tehdy jsem se pořádně vyděsil. „Mohu tě pozvat na kafe?“ řekl mi. Utekl jsem. To hlavní, iniciační setkání s touto problematikou mělo totiž v mém životě teprve přijít.

Je teplé slunečné sobotní ráno, pomalu končí letní zkouškové období a brzy budou prázdniny. Je to můj první rok tady a utekl jako voda. Jako v sobotu obvykle se se svou studentskou salesiánskou komunitou sdílíme nad zítřejším evangeliem. Je asi osm, když tu někdo zvoní.

„Jdu otevřít,“ říká Jura a už se nevrátí.

Pomodlíme se závěrečnou modlitbu a jdeme na snídani. S Jurou sedí u stolu dvojice: fousatý, trochu plešatý kluk, a sympatická slečna. „Jé, ahoj! Kde jste se tady vzali?“ všichni se nadšeně, ale snad trochu rozpačitě vítají jako staří známí. „Jeli na kolech a píchli,“ říká Jura, „pozval jsem je na snídani, než jim lepidlo zaschne.“

„Já jsem Jan, jsem z vaší fakulty, ale měl jsem na rok přerušeno,“ představuje se mi fousáč jako představenému komunity (už chápu, proč jsme se dosud nepoznali), „a to je Pavla.“

Kolo je spraveno a Jan s Pavlou mohou vyrazit. „Jste hodní, že jste se stavili,“ vyprovázím je a přeji šťastnou cestu.

Jen co odjedou, Jura pronese: „Jan byl ještě před rokem Jana.“ – „Jak Jana?“ nechápu. – „Jana, studentka, no a teď je Jan.“ Cože? Ještě nikdy jsem neviděl transsexuála, který se z ženy stal mužem, ani jsem nevěděl, že je to možné, a ani jsem vlastně nevěděl, že existuje transsexualita. Všechno je jednou poprvé.

Uběhne léto, jsem doma sám, když tu někdo zvoní. Jdu otevřít, je to Jan.

„Mám rozepsanou magisterskou práci o modlitbě u svatého Jana od Kříže. Můj vedoucí mi řekl, že když jsem udělal TO, u něj jsem skončil. Prosím, nemohl bych tu práci dopsat s tebou? Spolužáci mi poradili...“

Janovo dílo neznám, ale shodou okolností jsem před nedávnem získal starý německý výtisk jeho stěžejního duchovního díla Výstup na horu Karmel. Pouštím se do studia, a i ten švabach po několika prvních stranách čtu jako latinku. Jenže to není jediné studium, které mne kvůli Janovi teprve čeká.

Uběhlo několik měsíců, práce zdárně spěje ke konci a s Janem jsme se docela spřátelili.

„Prosím, nemohl bys nás s Janičkou sezdát? Už jsme obešli všechny církevní právníky a moralisty, všichni nás vyhodili, že prý to nejde.“ Jeho oči jsou plné bolesti. Jak jsem mohl poznat, Jan i Jana jsou praktikující katolíci, kteří se milují stejně hluboce, jako věří v Boha, vždyť kdo by si taky troufl napsat diplomku o modlitbě u svatého Jana od Kříže! Už jsou spolu několik let. Co vše už spolu přestáli! Janovi rodiče s ním už skoro stejnou dobu nemluví. Jak to může nejt? Je snad láska něčím, na co mají právo jen někteří?

Jdu do knihovny a půjčuji si kupu knih o transsexualitě, homosexualitě, bisexualitě a podobných věcech, a nastává nová fáze studia, snažím se novými očima číst církevní právo a evangelium, modlím se, přemýšlím o Ježíšovi. Časem dojdou k tomu, že je sezdát v kostele jde, je to můj soukromý názor. Člověk by ovšem musel jako Petr vystoupit z loďky, vstoupit na hladinu Genezaretského jezera a věřit, že se s očima upřenými na Ježíše neutopí. Ježíš je radikální milosrdenství, jediná síla silnější než zemská tíže, jediný Pán a jediné bohatství, ať se stane cokoliv. Jedině radikální milosrdenství může být milosrdenstvím, jinak není milosrdenstvím vůbec. Ježíš není Ježíšem jen tak trochu.

Kdosi mu řekl: „Pane, je opravdu málo těch, kteří budou spaseni?“ On jim odpověděl: „Snažte se vejít úzkými dveřmi, neboť mnozí, pravím vám, se budou snažit vejít, ale nebudou schopni. Jakmile už jedinou hospodář vstane a zavře dveře a vy zůstanete venku, začnete tlouct na dveře a volat: 'Pane, otevři nám', tu on vám odpoví: 'Neznám vás, odkud jste!' Pak budete říkat: 'Jedli jsme s tebou i pili a na našich ulicích jsi učil!' On však odpoví: 'Neznám vás, odkud jste. Odstupte ode mne všichni, kdo se dopouštíte bezpráví.'“ (L 13,23-27)

Jsou tato Ježíšova slova vyhrůžkou nebo evangeliem? Je totiž snadné evangelium změnit v jeho pravý opak, je snadné je překroutit a ohnout, je snadné z náboženství učinit bič pro zmanipulovanou lidskou svědomí, a je potom snadné ve jménu Božím i zabít, slovem i zbraní. Je jenom jediný princip, z něhož je evangelium srozumitelné, a tím je Ježíš jako vtělená Boží podstata, kterou je milosrdenství. Jak musela Ježíšovi znít slova „je opravdu málo těch, kteří budou spaseni“? Ježíš by snad dopustil, aby s ním byla jen jakási skupina vyvolených, byli bychom tam dejme tomu já a ty, ale ne naše děti? „Pokrytci!“ říká krátce předtím Ježíš na kritiku svého sobotního uzdravení v synagoze, „neodvazuje každý z vás v sobotu vola nebo osla od žlabu a nevede ho napájet? A tato žena, dcera Abrahamova, kterou držel satan spoutanou po osmnáct let, neměla být vysvobozena z těchto pout v den sobotní?“ Je milosrdenství něčím, co má čekat, až se na něm shodnou teologové? Jak krátkým je přece život člověka, a člověk ho může žít jen jednou!

Co jsou tedy ony „úzké dveře“? Jsem přesvědčen, že úzké dveře jsou Ježíš sám, ten, který je širokými dveřmi Božího milosrdenství, jež se zdá tak opovážlivým, jež se by se zdálo být tak

ohýbajícím jeho vlastní evangelium! Je jen jediná podmínka, abychom Ježíšem-dveřmi mohli vejít: musíme totiž pochopit, že jsme milosrdenství potřebnými, a potřebovat je mohou jenom lidé slabí. Jsme-li sami milosrdní, jsme slabí, protože je to jako bychom sami sebe ztráceli. „Odkud jste?“ ptá se Ježíš dvakrát. Odkud jsme? „Odstupte ode mne všichni, kdo se dopouštíte bezpráví.“ Jedním z velkých projevů bezpráví je odmítnutí druhého jen proto, že je jiný. Jakoby Ježíš nechtěl být ve společnosti nemilosrdných a nepřejících lidí, lidí upírajících ostatním právo na život. Ježíšova slova se snadno stanou svým vlastním, bezpráví ospravedlňujícím opakem. „Otevři nám, jedli jsme s tebou i pili a na našich ulicích jsi učil!“ Jenže co když jsme se i přes to všechno stolování a učení minuli s podstatou? Já vidím shora uvedená Ježíšova slova jako evangelium, radostnou zvěst o Božím milosrdenství, a nikoli jako vyhrůžku. Jistě ono „snažte se vejít úzkými dveřmi“ někdo může interpretovat jako vyhrůžku. Jak ale prozrazuje pokračování onoho textu (L 13,28-30), Ježíš se snaží své židovské posluchače právě o milosrdenství přesvědčit.

Je tomu již dnes téměř dvacet let, Jan s Janou se tehdy vzali, opravili domek, adoptovali dvě romské děti a myslím, že jsou spolu šťastní. Jezdím se k nim občas podívat. Jezdí k nim čerpat sílu i některé jejich katolické spolužačky, kteří jsou už naopak dávno rozvedeni. Jednou k nim přijel i jeden z oněch moralistů, kteří je tehdy vyhodili, jelikož potřeboval slyšet jejich příběh při psaní své habilitační práce. „Jistě jste mi již dávno odpustili,“ řekl poté, co se dověděl, že už za ním Jan s Janou před lety jednou byli. Jsme jako církev, či lépe mnozí její členové, i přes všechna krásná slova o milosrdenství velice krutí. Snad je to zejména proto, že nám v mnoha věcech schází osobní zkušenost, a to nemusíme zůstat jen u homosexuálů či transsexuálů. Jak má například realizovat svoji sexualitu mentálně postižený člověk, který podle církevního práva nemůže uzavřít manželství, jež je – znovu podle církevního práva – pro její realizaci jediným oprávněným místem? Jsou to dnes již dva roky, co se demonstrativně oběsil čtrnáctiletý Filip Havlíček. V dopise na rozloučenou napsal: „Dnešní svět je naprosto plný předsudků a nenáviděnosti k určitým skupinám lidí... to mě hrozně štve a přeji si, aby to tak nebylo, aby se se všemi lidmi zacházelo stejně a aby moje smrt aspoň trochu napomohla k veškeré rovnoprávnosti všech lidí na zemi.“ Ježíš to udělal právě tak, ne svými slovy, ale jedině vlastní smrtí mohl člověka přesvědčit, že Bůh, jehož vtělením se stal, je Milosrdenství.